

Sociální služby chtějí do úhrad zapojit rodiny. Mají vyživovací povinnost

Od **zdravezpravy** - 17. 9. 2026

Asociace poskytovatelů sociálních služeb navrhuje do úhrad za stravu a ubytování vtáhnout více rodiny klientů. I potomci mají ke svým předkům vyživovací povinnost. / Ilustrační foto: Redakce Zdravé Zprávy

Do úhrad za pobytové sociální služby chtějí poskytovatelé více vtáhnout rodiny i úspory klientů. A pokud by ani to nestačilo, na řadu by přišla superdávka, kterou by se souhlasem klienta dostávalo přímo sociální zařízení.

reklama

O reformě systému úhrad za pobytové sociální služby se hovoří roky a jde o citlivé politické téma. Na jedné straně stojí zámožné rodiny, které umisťují své nesoběstačné příbuzné na státem dotovaná lůžka, na druhé straně pak stojí neformálně pečující, kteří se vzdali práce a pravidelného výdělku, aby se doma postarali vlastními silami a zadarmo o své nesoběstačné příbuzné.

S návrhem na řešení zmírnění dopadů této nespravedlnosti jak do veřejných rozpočtů, rodin klientů, tak na samotné poskytovatele, nyní přichází Asociace poskytovatelů sociálních služeb [APSS ČR]. Návrh na změnu systému úhrad v pobytových sociálních službách vypracoval prezident Asociace Jiří Horecký.

*„Zdravotní a sociální péči bude mít český občan vždy dostupnou, tedy bez úhrady. Za ubytování a stravu je každý odpovědný sám. A tím ‘každý’ myslíme buď samotného seniora, nebo jeho rodinu. Pokud na to nemá dostatek prostředků a potřebuje pomoc, stát mu pomůže prostřednictvím testované sociální dávky,” shrnuje svůj **návrh** Horecký.*

V systému je podle něj zásadní oddělit úhrady za ubytování a stravu od úhrady za péči, kterou má pokrývat příspěvek na péči. Jeho výši určuje stupeň závislosti daného klienta. Oproti tomu stravu a ubytování má pokrýt klient primárně ze svých příjmů, případně ze svých úspor. A pokud ani to nestačí, dochází na oslovení blízké rodiny klienta.

„Pokud by jeho vlastní zdroje nestačily, mohla by se subsidiárně zapojit rodina, ovšem pouze při dostatečné schopnosti přispívat a za jasně stanovených sociálních a procesních podmínek,“ píše v návrhu na změnu úhrad Horecký.

Nemovitosti se dál nezohledňují...

Jestliže by ani sama rodina neměla dost prostředků na dorovnání úhrady za stravu a ubytování, pak by přišel na řadu stát. Ten by rozdíl dorovnal prostřednictvím dávky. Tu by klient poukázal přímo zařízení, ve kterém pobývá.

Návrh ale počítá i s určitou ochranou nejen majetku rodiny, ale i samotného klienta. A stejně jako nyní zachovává podmínku, že klientovi musí po zaplacení stravy a ubytování zůstat minimálně 15 procent jeho příjmu. Z nich by ale mohl v určitých případech dorovnat nedoplatek za ubytování a stravu.

Stejně tak by se stanovil strop pro zachování úspor klienta [200 000 Kč], ke kterým by se nepřihlíželo. Obdobně jako je tomu nyní při majetkovém testu u superdávky. A nedotknutelné by i nadále zůstávaly nemovitosti ve vlastnictví jak klienta, tak jeho blízké rodiny s vyživovací povinností k němu.

Zapojení rodin do úhrad za pobytové sociální služby

Vtažení blízké rodiny do úhrad za ubytování a stravu v sociálním zařízení za svého příbuzného by mělo svá pravidla. Nejprve by se posuzovalo, zda se dají tyto položky pokrýt z pravidelného příjmu klienta, kdy mu ale zůstává ochranných 15 procent z příjmu. V opačném případě by úřady posuzovaly jeho úspory. I tady by se zachovával ochranný limit úspor [200 000 Kč]. K němu by se při posuzování likvidních prostředků nepřihlíželo, píše se v návrhu.

Až pokud by se ukázalo, že vlastní zdroje [pravidelný příjem a úspory] klienta nestačí na pokrytí nákladů na stravu a ubytování v sociálním zařízení, oslovila by se blízká rodina s tím, aby dorovnala rozdíl. I u ní by ale měly úřady podle návrhu nejprve posoudit její finanční stabilitu. A podstatné je i to, že by šlo pouze o blízké osoby s takzvanou zákonnou vyživovací povinností. Nejčastěji o potomky, tedy děti klienta zařízení.

„Občanský zákoník již obsahuje vzájemnou vyživovací povinnost předků a potomků a stanoví, že dítě je povinno zajistit rodičům slušnou výživu,“ připomíná ve svém návrhu Asociace.

Nicméně také dodává, že toto ustanovení neukládá potomkům automaticky povinnost podílet se na úhradě nákladů v sociálních službách. I proto je třeba rodinnou spoluúčast „upravit výslovně a procesně bezpečně“, uvádí se v návrhu Asociace.

Rodin na superdávce by se spoluúčast nedotkla

Spoluúčast rodiny na úhradě nákladů v pobytových sociálních službách se podle návrhu vylučuje, pokud ohrožuje finanční provoz vlastní domácnosti. Dále by se spoluúčast netýkala příjemců superdávky. A dále těch domácností, které by se kvůli tomu dostaly do situace, kdy by ji pobírat musely.

Tady připouští Asociace i takovou variantu, že by blízká rodina klienta, tedy jeho potomci, čestně prohlásili, že nejsou schopni vzhledem ke své finanční situaci doplácet na sociální služby přímého příbuzného.

Šetření kolem zjišťování příjmů rodiny nebo příjmů samotného klienta zařízení, případně vymáhání vyživovací povinnosti by podle návrhu Asociace spadala do kompetence úřadů, nikoli samotného poskytovatele.

„Poskytovatel sociální služby nemá být orgánem, který zjišťuje příjmy rodiny nebo vymáhá vyživovací povinnost. Tuto roli má nést veřejná správa,“ upozorňuje autor návrhu.

A pokud by se ukázalo, že ani blízká rodina nemůže přispívat na ubytování a stravu, nebo že je schopna rozdíl pokrýt jen zčásti, teprve pak by došlo na dorovnání dávkou ze státního rozpočtu. Ta by se standardně vyplácela přímo poskytovateli na základě souhlasu klienta, navrhuje Asociace.

–VRN–